

Un exèrcit d'argila i or a la Cerdanya

Text > LAIA ESCOIN TONDA

Foto > BERTA OLIVAS

La venerada dansa del sol, revelant una Cerdanya aparentment diàfana, s'esvera suaument cada matí a la falda d'Isòvol, topant amb una cavalcada d'autèntics soldats que custodien la riquesa minúscula d'aquest territori. Són els Esterregalls; els guardians del sediment de l'or d'alta muntanya.

Encomanats pels antics romans que van descobrir aquest patrimoni tan valuós fa milers d'anys, en terres llunyanes a casa seva, i que van explotar i expedir per rutes perilloses a ciutats hispanes, juntament amb el ferro, la fusta i el gel.

D'aspecte descobert i de textures àrides, aquestes estructures morfològiques, que es van originar a partir del moviment de la falla del Ter, evocuen altres situacions similars de paratges catalans. El contrast, però, amb el verd potent, humit i frondós que l'envolta, el fan sentir com un lloc extraordinari, inspirador i alhora inhòspit.

Siluetes insòlitament arrodonides, exuberants i fragmentades per la canalització d'aigües, com sortides de les entranyes d'una ànima ferotge de l'era ceretana. Del color del foc, a causa dels sediments dels compostos, i amb l'atracció evident d'un indret ben escrutat per exploradors amb sandàlies i pells girades.

Les sorres i les argiles, aliances de còdols de magnetita, pissarra, quars i or, entre altres preciositats, van representar uns elements indispensables i útils amb el pas dels segles, i es van convertir en font de vida de la població ceretana.

Un ferro que els protegiria de conqueridors de sang calenta, animals exòtics i llengües estranyes. Una pissarra que llevaria les cases despullades d'hiverns glaçats. I un or que enriquiria un ésser humà agrícola, condicionat i aïllat pel fred, amb un caràcter bruscat i melancòlic i amb ambicions més enllà de les fronteres tradicionals. Uns homes amb urpes que gratarien i anhelarien el color de l'imperi de l'au i la llum. Unes mans foses i sangonoses amb els fluvials crus i frígid de brillantors d'arena i fortuna.

Un rumb de pendents que prenen l'alè i una curiosa marxa en silenci absolut; èxit regenerador per a

qualsevol batec. Una cova d'ocells que semblen perduts i que provoquen trobar-se amb altres animals cridant-se des d'algunes branques toves. Una font d'exhalació per a penes amb vistes a un Cadí latent. Un racó que confon el caminant que s'hi apropa a cercar-hi quelcom, ja que una meravella poc freqüentada aixeca temudes sospites.

I és que, amb milions d'anys de presència, aquest abocador i temple de futur i prosperitat, company de viatge de partícules de naturalesa pura, i espectador d'un dels territoris més transitats i desconeguts de Catalunya, ha sobreviscut a itineraris de saquejadors. El seu gest equilibrat i vigorós fa pensar que els seus déus arrogants, d'inframons i de culte a la saviesa, continuen assignant-los a ells el comissionat de salvaguardar els vulnerables poders de la mare Terra, com uns autèntics ambaixadors de la inexplorada i sovint misteriosa Cerdanya.